

Tønder kommune
Wegners Plads 2
6270 Tønder

**Myndighed - Teknik &
Miljø**

Tlf. +4574929292
Mobil +45 21 78 94 02
E-mail
emgmi@toender.dk

Sagsnr.:
01.05.08-P25-39-24
KS: TTK

25. september 2025

Dispensation til opgravning af sand med tilbagelægning af gydegrus i Fiskbæk

I forbindelse med at der er konstateret aflejring af sand i vandløbet Fiskbæk, søger Tønder Kommunes vandløbsmyndighed om dispensation til opgravning af sand, sortering, tilbagelægning og supplering af gydegrus i vandløbet Fiskbæk på en ca. 1800 meter lang strækning fra st. 9300 (Rømetvej) til st. 11100 (udløb Skallebæk). Sandet overlejrer tidligere udlagt gydegrus. Fiskbæk er udpeget som beskyttet vandløb efter naturbeskyttelseslovens¹ § 3.

Afgørelse

Tønder Kommune meddeler hermed dispensation² til opgravning med tilbagelægning af gydegrus i vandløbet Fiskbæk på hele strækningen fra st. 9300 til st. 11100.

Dispensation gives på nedenstående vilkår.

Vilkår

Tønder Kommune dispenserer på følgende vilkår:

- Arbejdet udføres som beskrevet under redegørelse.
- Arbejdet udføres, så der ikke sker skade på det nærliggende beskyttede naturområde.
- Opgravet sand, der ikke tilbagelægges i vandløbet, må ikke lægges ud på § 3-beskyttede arealer.
- Vandløbets brinker og bræmmer må ikke beskadiges.

---

¹ Lov 9 af 03. januar 1992 om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024.

² Kommunen dispenserer i medfør af § 3, jævnfør § 65, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven

- Ved tilbagelægning af gydegrus skal der i fornødent omfang suppleres med gydegrus, så mængden af grus i vandløbet ikke bliver reduceret.
- Der etableres tre midlertidige sandfang som beskrevet under redegørelse.

Begrundelse

Fiskbæk er udpeget som beskyttet vandløb efter naturbeskyttelseslovens § 3. Dermed er vandløbet beskyttet mod enhver form for tilstandsændring uden foregående dispensation. Kommunen kan, hvis særlige forhold taler for det, dispensere til at foretage ændringer i vandløbet.

Efter miljømålene i vandområdeplanerne er strækningen, som projektet vedrører, målsat til god økologisk tilstand. På nuværende tidspunkt er strækningen vurderet til at have en samlet dårlig økologisk tilstand, hvor fisk er det afgørende kvalitetselement for den dårlige økologiske tilstand.

I henhold til indsatsbekendtgørelsens³ § 8, er kommunen forpligtet til at vurdere, om vandløbet vil blive negativt påvirket af projektet. For at leve op til miljømålene, skal enhver indsats i et målsat vandløb forebygge forringelse samt sikre at opfyldelse af miljømål ikke forhindres.

Projektet med opgravning af sand og tilbagelægning af gydegrus i Fiskbæk har til formål at fjerne sandaflejring, så den vandføringsevne, der er fastsat i vandløbsregulativet kan overholdes. Sandet ligger flere steder over gydegrus, som er blevet lagt ud på den omtalte strækning i tidligere restaureringsindsatser. Sandaflejring i vandløb skaber et ensformigt vandløb og dermed ikke optimale levevilkår for fisk, smådyr og vandplanter. En opgravning af sand med tilbagelægning af gydegrus understøtter målopfyldelsen ved at genskabe variation i vandløbet og genskabe strækninger, hvor fisk har mulighed for at gyde. Gruset fungerer samtidig som levested for smådyr og insekter. Tønder Kommune vurderer, at projektet ikke i sig selv sikrer målopfyldelse, men bidrager til at nå målsætningen om god økologisk tilstand og til at forebygge yderligere forringelse af vandløbets tilstand.

Da projektet vurderes ultimativt at forbedre vandløbstrækningens naturværdi, gives der dispensation til opgravning af sand med tilbagelægning af gydegrus.

Der gives også dispensation til etablering af tre midlertidige sandfang, som har til formål at opsamle løst sand, der opstår i forbindelse med gravearbejdet og dermed reducere

---

³ Lov nr. 126 af 26. december 2013 om vandplanlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 126 af 16. januar 2017

mængden af sandvandring nedstrøms samt afleje sand fra den opstrømsliggende vandløbsstrækning.

Etableringen af midlertidige sandfang vurderes at påvirke vandløbet i mindre grad end sandvandring fra gravearbejdet. Tønder Kommune dispenserer derfor til etablering af tre midlertidige sandfang.

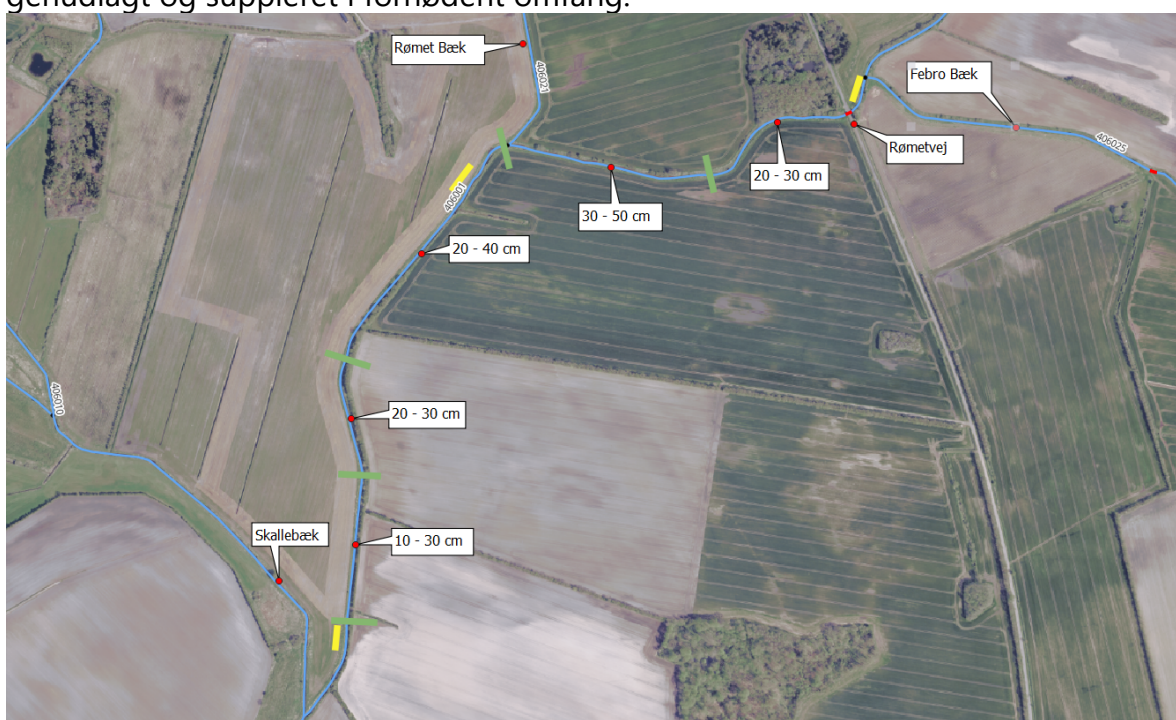
Inhabilitet

Tønder Kommune er bevidst om, at kommunen både er bygherre og myndighedsbehandler. Vi mener ikke, at det har haft indflydelse på sagens udfald, da sagens afgørelse er truffet efter de gældende retningslinjer.

Redegørelse

Tønder Kommunes vandløbsmyndighed har i forbindelse med en revision af vandløbsregulativerne konstateret store aflejringer af sand, til dels over udlagt gydegrus, på den nedre del af Fiskbæk. Sandet ligger op til 50 cm over den teoretiske bundkote. Det drejer sig om en 1800 meter lang strækning fra ca. st. 9300 (Rømetvej) til st. 11100 (udløb Skallebæk), sydvest for Toftlund. Se kort nedenfor.

Det forventes, at gruset overvejende ligger på strækningen fra Rømetvej til Rømet Bæk, hvor der i 2009 blev udlagt 9 gydebanker og 3 stryg. Hvis der ligger grus under sandet på den nedstrømsliggende strækning frem til udløbet af Skallebæk, vil det ligeledes blive genudlagt og suppleret i fornødent omfang.

Figur 1. Oversigtskort. Kortet viser strækningen, hvor der skal graves op, med angivelse af de forventede mængder på del-strækninger. Med gult er markeret de ønskede sandfang.

Sandet overlejrer grusmateriale udlagt som gydebanks fra tidligere restaureringsindsatser i 2009. Gydegruset kan således ligge indtil 40-50 cm under sand. Projektet i sig selv sikrer ikke målopfyldelse, men understøtter målopfyldelsen ved at afdække og genskabe tidligere udlagte gydebanks. Et egentligt indsatsprojekt med anvendelse af alle relevante virkemidler fra indsatskataloget i VP3 vil blive gennemført senere.

Det ansøgte projekt planlægges udført med opgravning, frasortering af grus på stedet og genudlægning af gruset i vandløbsbunden.

Det opgravede gydegrus vil blive genudlagt, og der vil blive suppleret med gydegrus i det omfang det er nødvendigt for at opnå de tidligere gydebanks, der var dimensioneret til 15x0.3 meter.

Sandfraktionen aflægges på tilstødende matrikler ved bredden. Opgravet materiale, som ikke genudlægges i vandløbet, må ikke lægges på § 3-beskyttede arealer.

Der er ligeledes søgt om etablering af tre midlertidige sandfang på vandløbsstrækningen. Sandfangene har til formål at reducere sandtransport nedstrøms under projektets udførelse, og opsamle sand fra vandløbsstrækningen opstrøms den retablerede strækning. Sandfangenes placering er markeret med gult på kortet herover (figur 1).

Sandfangene etableres med 25 meters længde og 1 meters dybde under normal bund. Efter endt arbejde fjernes sandfangene og vandløbsbunden retableres med grus. Efter projektets afslutning vurderer vandløbsmyndigheden, om det er aktuelt at søge om permanente sandfang.

Af hensyn til ørreds livscyklus, udføres arbejdet i perioden 1. september til 30. oktober.

Grænsende op til vandløbsstrækningens nordlige begyndelse ligger et moseområde samt en sø beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Dette beskyttede naturområde må ikke beskadiges.

Naturværdi

Besigtigelse af Fiskbæk har vist, at vandløbet er domineret af grenet pindsvineknop og sideskærm, samt vandstjerne og vandpest. På nogle strækninger blev der også fundet vandranunkel og svømmende vandaks.

Naturværdien i vandløbet vurderes til at være ringe.

Artsdiversiteten i vandløbet er begrænset og arterne der dominerer har en lav artsscore. Grenet pindsvineknop har en artsscore på 2 ud af 7, som indikerer at arten i høj grad er

upåvirket eller direkte begunstiget af negative påvirkninger. Sideskærm har en artsscore på 3.

Samtidig er der mangel på variation i vandløbsbunden på grund af tilsanding, hvilket også bidrager til mangel på artsdiversitet. Den ensartede, tilsandede bund kan være grund til den dårlige økologiske tilstand for fisk, da fiskearterne i vandløbet gyder i vandløb med gruset og stenet bund.

Vandområdeplaner og miljøtilstand

Kommunen har ansvaret for at opfylde de krav, der er beskrevet i vandområdeplanerne. Efter vandområdeplanerne Internationalt Vandområdedistrikt 2021-2027 (MiljøGIS) er Fiskbæk (vandområde o8184_b) målsat til god økologisk og kemisk tilstand (figur 3).

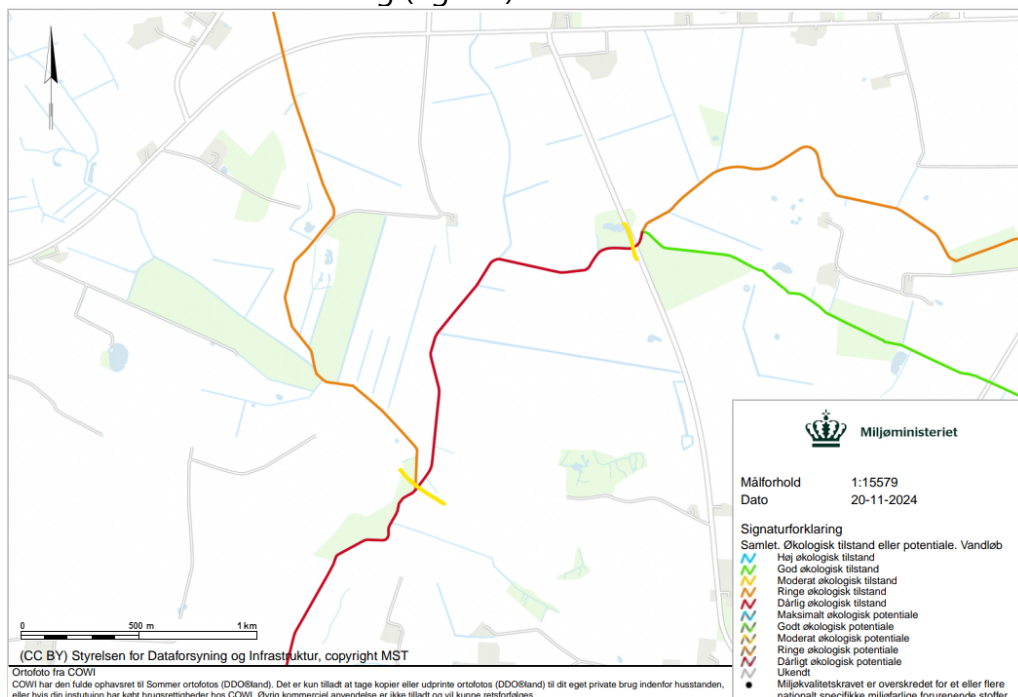
Vandområdedistrikt:	Internationalt
Hovedvandområde:	Vidå-Kruså
Kommune 1:	Tønder
Kommune 2:	
Kommune 3:	
Kommune 4:	
DK Vandområde ID:	o8184_b
EU Vandområde ID:	DKRIVER5586
Navn:	Uden navn
Kategori af overfladevandområde:	Vandløb
Længde:	8.09
Enhed:	km
Naturlig, kunstig eller stærkt modificeret:	Naturlig
Typologi:	RW2
Miljømål for samlet økologisk tilstand/potentiale:	God økologisk tilstand
Miljømål for kemisk tilstand:	God kemisk tilstand
Samlet økologisk tilstand/potentiale:	Dårlig økologisk tilstand
Bemærkning til samlet økologisk tilstand/potentiale:	
Kemisk tilstand:	Ukendt kemisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, planter (makrofyter):	God økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, smådyr (bentiske invertebrater):	God økologisk tilstand
Økologisk tilstand eller potentiale, alger (fyto-benthos):	Ukendt
Økologisk tilstand/potentiale, fisk:	Dårlig økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, nationalt specifikke stoffer:	Ukendt

Figur 3. Information fra MiljøGIS.

Den økologiske tilstand måles på kvalitetsparametrene fisk, smådyr (bentiske invertebrater), alger (fyto-benthos) og vandplanter (makrofyter). Hvis ét af disse kvalitetsparametre ikke opnår målopfyldelse om god økologisk tilstand, har vandløbet samlet ikke opnået målopfyldelse.

For strækningen i Fiskbæk, som dette projekt vedrører, er den samlede økologiske tilstand vurderet som dårlig (figur 4).

Figur 4. Samlede økologiske tilstand for vandløbsstrækningen fra MiljøGIS.

Ud fra data ses det (figur 5), at fisk er den afgørende kvalitetsparameter, da den som den eneste er vurderet som dårlig økologisk tilstand.

Fra vandplandata.dk:

Kvalitetselement	Økologisk miljømål	Økologisk tilstand	Baggrundsdata
Makrofyter	God økologisk tilstand	God økologisk tilstand	Vis
Fytobenthos	God økologisk tilstand	Ukendt	Vis
Bentiske invertebrater	God økologisk tilstand	God økologisk tilstand	Vis
Fisk	God økologisk tilstand	Dårlig økologisk tilstand	Vis
Morfologiske forhold	Ukendt	Målt, men ikke anvendt	Vis
Nationalt specifikke stoffer	God økologisk tilstand	Ukendt	Vis

Figur 5. Oversigt over økologisk tilstand ud fra kvalitetsparametre.

Vandløbets miljømål er dermed ikke opfyldt.

En årsag til dårlig økologisk tilstand for fisk kan være manglende variation i vandløbets bund.

DTU Aqua har fundet en begrænset mængde ørredyngel ved strækningens nordlige begyndelse (figur 6). 2-3 km væk, både nedstrøms og opstrøms af vandløbet, er der tilmed fundet yngel fra laks.

DFFVø	Ørred	Laks	Total
Yngel pr. 100 m ²	3	0	3
Yngel pr. 100 m	11	0	11
Økologisk tilstand (DFFVø)			Ringe

Figur 6. Oversigt over yngel fra DTU Aqua.

For strækningen af Fiskbæk, som dette projekt vedrører, er der efter vandområdeplanerne 2021-2027, udpeget restaureringstiltag i form af "sandfang" og "mindre strækningsbaserede restaureringer".

Indsatserne vil være medvirkende til, at vandløbet kan opnå bedre økologisk tilstand.

Forhold til anden lovgivning

Projektet bliver ligeledes behandlet efter vandløbslovens bestemmelser om restaurering, og der bliver i den forbindelse truffet en særskilt afgørelse.

Vurdering i forhold til Natura 2000

I henhold til §§ 6 og 7 i habitatbekendtgørelsen⁴ skal kommunen vurdere, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre projekter påvirker et Natura 2000-område væsentligt. Hvis det vurderes at være tilfældet, skal der foretages en konsekvensvurdering af projektets indvirkning på Natura 2000-området.

Projektområdet er ikke beliggende i Natura 2000. Der er en afstand på 2-3 km til de nærmeste Natura 2000-områder, nr. 93 Lindet Skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovdrup Skov og nr. 106 Mandbjerg Skov.

Projektet vurderes til ikke at have indflydelse på de nærliggende Natura 2000-områder, da områderne er udpeget for naturtyper og arter, som ikke påvirkes af vandløbet.

6-7 km nedstrøms løber Fiskbæk ud i habitatområde H86 Brede Å, som er en del af Natura 2000-område nr. 89 Vadehavet. H86 er udpeget for vandløb af typen vandløb med vandplanter (3260) for at beskytte Brede Å og arter tilknyttet vandløbet. På udpegningsgrundlaget for H86 er arterne bæklampret, snæbel, flodlampret og odder:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 86		
Naturtyper:	Vandløb (3260)	
Arter:	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Snæbel* (1113)	Odder (1355)

Figur 7. Udpegningsgrundlag for H86.

⁴ Lov nr. 119 af 26. januar 2017 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder, jf. lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023.

Arterne på udpegningsgrundlaget er truet af dårlig tilstand i vandløbet.

De primære trusler for lampretter er forurening og omfattende vandløbsreguleringer. De væsentligste trusler for snæblen er opstemning af vandløb, omfattende vandløbsreguleringer, forurening af vandløbet og fiskeri.

At fjerne sand og genudlægge gydegrus vurderes at bidrage til en bedre økologisk tilstand i vandløbet. Da der etableres midlertidige sandfang under projektets udførelse, vil projektet ikke medføre tilsanding nedstrøms og vil derfor ikke påvirke habitatområde H86 Brede Å negativt.

Projektets påvirkning af odder er vurderet under bilag IV-arter.

Vurdering i forhold til bilag IV-arter

Kommunen er efter habitatbekendtgørelsens § 10, forpligtet til at tage hensyn til levesteder for bestemte dyrearter, som er optaget på habitatdirektivets bilag IV. Kommunen skal vurdere, om projektet kan forstyrre eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arterne. Arterne må tilmed ikke indfanges eller slås ihjel.

Der er registreret fund af odder ved strækningens begyndelse ved st. 9300 (Rømetvej), senest i 2017. Det er muligt, at der findes odder i vandløbet. Under udførelsesfasen med opgravning, sortering og tilbagelægning af gydegrus kan der forventes at være en forstyrrende effekt på eventuelle odder i vandløbet, men da odder synes at kunne tolerere mindre forstyrrelser samt at odder er inaktive i dagtimerne, hvor arbejdet udføres, vurderes det at potentielle individer af odder ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet. Samtidig bliver der allerede årligt udført sædvanlig vandløbsvedligeholdelse af Fiskbæk, hvorfor det vurderes, at brug af maskiner ved vandløbet ikke vil påvirke odders levevilkår yderligere.

Odder lever hovedsageligt af små fisk, suppleret med padder, krabber og ferskvandkrebs. En forbedring af vandløbets kvalitet, som opgravning med tilbagelægning af gydegrus forventes at bidrage til, vil også forbedre odders potentielle yngle- og rasteområder i vandløbet.

Andre bilag IV-arter såsom snæbel, flagermus, markfirben, stor vandsalamander, løgfrø samt spidssnudet frø findes i Tønder Kommune. Flagermus, markfirben og stor vandsalamander påvirkes ikke af projektet, da vandløbet eller nærliggende naturområder ikke fungerer som habitat for disse arter.

Paddearterne løgfrø og spidssnudet frø har habitat i lysåbne og våde områder, såsom mose og hede, i nærheden af vandhuller, hvor de yngler. Der forventes ikke at være paddearter nær strækningen, som kan påvirkes af projektet, da det nærliggende mose- og søområde er så præget af tilgroning, at det ikke vurderes egnet som habitat.

Det ansøgte projekt forudsætter ikke ændringer af det nærliggende mose- og søområde og udgør således ikke risiko for, at arealerne påvirkes væsentligt som potentielt yngle- eller rasteområde for paddearterne.

Fiskbæk har udløb til Lobæk, som derefter løber ud i Brede Å. Snæblen forventes at kunne befinde sig i Brede Å, men forventes ikke at findes i Fiskbæk. Idet det vurderes at projektet bidrager til målsætningen om bedre økologisk tilstand for fisk, kan det på sigt have en positiv indflydelse på snæblen.

Klage

Kommunens afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Afgørelsen vil blive offentliggjort på Tønder Kommunes hjemmeside og de klageberettigede orienteres. Jeg har vedlagt en klagevejledning. Klagen skal være indgivet via klageportalen til Miljø- og Fødevareklagenævnet senest den 23. oktober 2025.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis der kommer klager, vil kommunen orientere dig om det.

Dispensationen falder bort, hvis den ikke er blevet brugt inden tre år fra modtagelsen.

Venlig hilsen

Emma Gonnsen Michelsen

Miljømedarbejder

Myndighed - Teknik & Miljø

Tønder Kommune

Wegners Plads 2

6270 Tønder

toender.dk

Klagevejledning

Naturbeskyttelsesloven

Du kan klage over afgørelser, truffet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser, til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Afgørelsen kan påklages af

- Modtager for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra tidspunktet for bekendtgørelsen.

En tilladelse må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. Er der klaget rettidigt, må tilladelsen ikke udnyttes, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder ved at søge på "klageportal" på borger.dk eller virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, ligesom du plejer, typisk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900 for private og kr. 1.800 for virksomheder. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klageberettiget eller Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen. Gebyret bliver også betalt tilbage, hvis klager får helt eller delvis ret.

Hvis afgørelsen bliver påklaget af andre, underretter kommunen dig om klagen.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for en domstol, skal det ske inden 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk.1.